

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-638090-II/10/PS

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 7.04.2010 r.

Pan
Jerzy Miller
Minister Spraw Wewnętrznych i
Administracji
Warszawa

Wzajemny szanujmy się

W związku z wpływającymi do Rzecznika Praw Obywatelskich wnioskami, podjęta została sprawa poszerzenia kompetencji straży gminnych (miejskich) w kontekście wymaganych kwalifikacji (przeszkoleń), jakie powinni odbyć funkcjonariusze tych straży.

W wyniku analizy problemu przeprowadzonej w Biurze Rzecznika ustalono, co następuje.

Ustawą z dnia 22 maja 2009 r. o zmianie ustawy o strażach gminnych, ustawy o Policji oraz ustawy - Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. Nr 97, poz. 803) wprowadzono szereg zmian do ustawy o strażach gminnych, w tym dotyczących organizacji tych formacji oraz uprawnień strażników. Nowelizacja ta weszła w życie w dniu 24 grudnia 2009 r.

Uprawnienia straży gminnych zostały poszerzone przede wszystkim o prawo do dokonywania kontroli osobistej, przeglądania zawartości podręcznych bagaży osoby: w przypadku istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary, w związku z wykonywaniem czynności określonych w art. 12 ust. 1 pkt 3, w związku z wykonywaniem czynności określonych w art. 11 pkt 7 (ujęcia osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia i niezwłocznego doprowadzenia do najbliższej jednostki Policji), jeśli zachodzi uzasadnione podejrzenie, że osoba, wobec której czynności te są podejmowane, posiada przy sobie niebezpieczne przedmioty dla życia lub zdrowia ludzkiego.

Po nowelizacji ustawa w sposób kompleksowy unormowała rodzaje, przypadki i sposób użycia przez strażników środków przymusu bezpośredniego, przy czym prawo do użycia tych środków przysługiwało strażnikom już wcześniej.

W art. 25 uszczegółowiona została kwestia odbywania przez nowozatrudnionych strażników szkolenia podstawowego. Na podstawie delegacji zawartej w art. 25 ust. 5 wydał Pan Minister w dniu 17 grudnia 2009 r. rozporządzenie w sprawie szkolenia podstawowego strażników miejskich (gminnych), Dz.U. Nr 220, poz. 1731. Rozporządzenie to weszło w życie w dniu 24 grudnia 2009 r. Przewiduje ono odbycie przez strażnika nie mniej niż 472 godzin szkoleń (w tym 160 godzin praktyk w jednostce straży gminnej (miejskiej)). W uprzednio obowiązującym stanie prawnym szkolenie musiało trwać nie mniej niż 504 godziny. Jako obowiązujące wprowadzono obecnie nowe przedmioty: postępowanie w sprawach nieletnich (wybrane zagadnienia), postępowanie w sprawach o wykroczenia. Zmniejszono liczbę godzin wykładowych w zakresie: prawa i postępowania karnego i wykroczeń (łącznie) ze 104 do 90, podstawowych wiadomości z zakresu organizacji i zasad wykonywania konwojów i ochrony obiektów (łącznie) z 30 do 15 godzin, wybranych zagadnień łączności z 5 do 2 godzin, organizacji oraz zakresu współdziałania z właściwymi podmiotami w zakresie ochrony porządku w gminie z 6 do 2 godzin. Zwiększono liczbę godzin zajęć w zakresie: wybranych zagadnień z zakresu ruchu drogowego (z 28 do 30), wybranych zagadnień z techniki i taktyk interwencji (z 51 do 60), udzielania pierwszej pomocy (z 17 do 20), podstawowych elementów psychologii (z 13 do 20).

W tym miejscu należy jednak zauważyć, iż program szkolenia zawodowego podstawowego dla funkcjonariuszy straży gminnych (miejskich) jest znacząco węższy niż program szkolenia policjantów. Wskazać bowiem wypada, iż w ramach szkolenia zawodowego dla policjantów biorących udział w programie „Rekrut” przewidziane jest odbycie łącznie 1112 godzin lekcyjnych szkoleń, do których nie zalicza się praktyki zawodowej w jednostce. Przykładowo można jedynie wymienić, iż w ramach szkolenia policjantów przeprowadzane jest 356 godzin zajęć dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w miejscu pełnienia służby oraz podejmowania interwencji, 98 godzin szkolenia strzeleckiego oraz 137 godzin taktyki i techniki interwencji.

Warto przy tym zwrócić uwagę na okoliczność, iż szkolenie strażników miejskich (gminnych) w ogóle nie obejmuje szkolenia strzeleckiego pomimo, iż w art. 18 ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz.U. Nr 123, poz. 779 ze zmianami) przewiduje możliwość stosowania przez strażników broni palnej bojowej. Znacząco krótsze jest także szkolenie strażników w zakresie stosowania siły fizycznej oraz technicznych środków przymusu bezpośredniego.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich różnice w celach działania policji oraz straży gminnych nie są na tyle znaczące, aby usprawiedliwiać tak istotne różnice w szkoleniu podstawowym funkcjonariuszy tych formacji.

Jednocześnie należy podkreślić, iż należyte wyszkolenie funkcjonariuszy należy do ważnych czynników mających na celu zagwarantowanie, aby funkcjonariusze ustawowo wyposażeni w instrumenty pozwalające na głęboką ingerencję w sferę praw i wolności osobistych używali przyznanych sobie środków w sposób maksymalnie gwarantujący poszanowanie tych praw i wolności.

Mając na uwadze powyższe spostrzeżenia, zwracam się z uprzejmą prośbą o przeanalizowanie przedstawionego problemu oraz o poinformowanie Rzecznika Praw Obywatelskich o poczynionych ustaleniach i ewentualnie podjętych działaniach.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich